

БРІДЖ У КОМПОЗИЦІЇ РОК-БАЛАДИ

Аналізується рок-балада як синтетичне явище – поширений, але малодосліджений феномен у жанровій системі рок-музики. Розглядається поетика жанру (у значенні дослідження прийомів, техніки творчості, способів творення мистецького об'єкта), опираючись на концепції В. Проппа, В. Конен, О. Жолковського. З орієнтацією на кращі західноєвропейські зразки жанру визначено комплекс конститутивних рис рок-балади на рівнях темпової характеристики, часової організації, кількості строф-куплетів, інтонаційного втілення тощо. Наводиться типова композиційна схема рок-балади, що включає в себе вступну фазу, строфу та брідж. В центрі дослідження знаходиться важливий розділ рок-балади – брідж (інструментальний перехід у партії гітари чи ударних, який найчастіше припадає на 2/3 твору). Аналізується типова структура бріджу рок-балади в опорі на тріаду «простір-рух-час». Розглядаються просторові умови виконання бріджів, функції учасників комунікації, їх кількість та характер спілкування. На підставі аналізу початків та закінчення бріджів найвідоміших рок-балад визначено характерні принципи розвитку (по наростаючій та по спадаючій), типова тривалість та музичний матеріал, які напряму залежать від стилістики гурту та професійних якостей інструменталістів. Аналізується втілення бріджів в українській рок-музиці на прикладі творчості гурту «Океан Ельзи».

Ключові слова: жанр, рок, рок-балада, брідж, рок-концерт.

Рок-балада вже понад півстоліття існує як один із самостійних і достатньо поширених жанрів рок-музики. Парадоксально, але це один з небагатьох зразків жанрової системи рок-музики, який має усталену назву, не маючи при цьому коректного визначення. Часто учасники рок-гурту самі називають жанр конкретної композиції чи альбому, застосовуючи номінацію «рок-балада».

Наприклад, у легендарного німецького рок-гурту Scorpions є декілька випущених у різні роки збірок під загальною назвою «Gold Ballads». Існують також популярні чарти та рейтинги рок-балад, зокрема, «25 кращих рок-балад за версією каналу VH1»¹, «100 кращих рок-балад за версією журналу Classic Rock»², «10 кращих рок-балад за версією журналу Rolling Stones»³ де зібрані найяскравіші, на думку музичних експертів, зразки жанру. Крім того, на відомій українській FM-станції «Radio Roks»⁴ існує спеціальна рубрика «Рок-баллади», де в режимі non stop звучать різноманітні композиції, об'єднані загальною жанровою назвою (зазначимо, що жоден інший жанр не має тут власної окремої рубрики). Варто звернути увагу й на популярні друковані нотні видання, зокрема, «Rock ballads», «Power Ballads» видавництва Hal Leonard Publishing Corporation, що розраховані на широкий загал.

Отже, загальноновизнаних та атрибутованих різним чином зразків жанру рок-баллади дуже багато, проте для сучасного музикознавства цей феномен досі залишається terra incognita. Незважаючи на значну кількість дисертацій, монографій та інших матеріалів, присвячених рок-музиці, академічне музикознавство все ще залишається далеким від того, аби аналізувати та вивчати рок, його стильові особливості та жанрові різновиди (зокрема, жанр рок-

¹ 25 кращих рок-балад за версією каналу VH1. URL: http://www.vh1.com/shows/the_greatest/series.jhtml (дата звернення: 26.07.2017).

² «100 лучших рок-баллад по версии журнала Classic Rock». URL: <http://nnm.me/blogs/obraz01/100-luchshih-rok-ballad-po-versii-zhurnalaclassic-rock-2012-flac/> (дата звернення: 27.07.2017)

³ «10 лучших рок-баллад по версии журнала Rolling Stones» URL: <http://bloggarolla.ru/2011/07/10-luchshih-rok-ballad-po-versii.html> (дата звернення: 23.06.2017)

⁴ Radio Roks – радіостанція України, орієнтована переважно на західноєвропейську, а з недавніх пір – і українську рок-музику. Це одна з небагатьох станцій, що має чітку направленість («формат») саме на рок-музику у різних стильових проявах і створена конкретно для шанувальників цієї інтонаційної практики.

балади). Сказане зумовлює актуальність даної публікації, мета якої – аналіз бріджу рок-балади як важливої складової поетики цього жанру.

Інтерпретація рок-балади як жанру потребує загального розгляду жанрової ситуації в умовах інтонаційної практики¹, пов'язаної з рок-музикою.

На нашу думку, рок доцільно розглядати як феномен жанрової природи, що має різні стильові варіанти. Водночас, рок як жанровий феномен є ієрархічно складним утворенням, що в свою чергу поділяється на субжанри – складені та прості. До складених відносимо, наприклад, рок-оперу, рок-концерт, рок-альбом. До простих – рок-баладу, рок-н-рол та ін. Подальша внутрішньожанрова диференціація є важливою і потребує окремого детального розгляду, що виходить за межі даної роботи. Однак необхідно зазначити, що в основі усієї системи рок-музики лежать два простих жанри – рок-н-рол та рок-балада.

Підсумовуючи думки різних дослідників та існуючих матеріалів, можемо констатувати, що рок-балада – синтетичне явище жанрового рівня, у якому синтезуються поетична та музична складові. Як будь-який жанр, рок-балада може існувати в умовах різних стильових відгалужень своєї інтонаційної практики (таких полярних, як, наприклад, арт-рок та soft metal, поп-рок та глем-рок), у різних національних варіантах.

Аналізуючи жанр рок-балади, в першу чергу доцільно говорити про його поетику (в значенні дослідження прийомів, техніки творчості, способів творення мистецького об'єкта)². При аналізі поетики рок-балади керуємось положенням О. Жолковського: «Наука займається масовими об'єктами <...> для побудови проповської моделі знадобилось сто казок; займаючись тропами Пастернака, потрібно розглядати увесь корпус його текстів <...>. Виявлення інваріанта на не менш ніж як сотні прикладів дається лег-

¹ Див. про це: Чекан Ю. Інтонаційний образ світу : монографія. Київ : Логос, 2009. С. 85–103.

² Див про це: Мейлер Б. Поетика // Енциклопедія постмодернізму. Київ : Основи, 2003. С. 314–315.

ше і виглядає переконливіше, а сам інваріант виявляється при цьому, можливо, біднішим, але простішим та очевиднішим»¹. Таким чином, для визначення характерних ознак жанру рок-балади за матеріал аналізу було обрано сто зразків, загальноновизнаних як рок-балади.

Пригадаємо, як В. Дж. Конен у дослідженні «Театр і симфонія» аналізує поетику жанрових різновидів оперних арій – *lamento* (початок та друга половина XVII ст.) та героїчної (кінець XVII – XVIII ст.)².

Аналіз відбувається за принципом концентричних кіл: від позамузичного (сценічна/сюжетна ситуація, типові вербальні текстові звороти) – до суто музичного втілення. Як висновок, дослідниця дає систему інтонаційних ознак обох жанрових різновидів. Так, для арії *lamento* характерні: повільний темп, тиха динаміка, інструментальний виконавський склад – струнні та дерев'яні духові, мінорний лад (зазвичай використовуються тональності *соль мінор*, *ре мінор*, *до мінор*, *фа мінор*), секундові затримання (інтонації зітхання, скорботи), прийом остинато в мелодії, низхідний хроматичний бас (фігура *passus duriusculus*). Для героїчної арії властиві швидкий темп, гучна динаміка, переважає мідна група інструментів, маршовість, тенденція до висхідного руху, мажорний лад (тональності *Ре мажор*, *До мажор*), інтонація фанфари, пунктирний ритм.

Аналогічний підхід доцільно застосувати при аналізі жанру рок-балади. Розглядаючи рок-балади у виконанні американських та європейських гуртів The Beatles («Hey, Jude», «Yesterday»), Led Zeppelin («Since I've Been Loving You», «Stairway to Heaven»), Aerosmith, («Crying», «Crazy»), Queen («Who Wants to Live Forever», «Somebody to love»), The Eagles («Hotel California»), Scorpions («Loreley», «Wind of Change»), зазначаємо ряд ознак, що присутні фактично у всіх проаналізованих зразках:

¹ Жолковский А. Осторожно, тренажник! Москва : Время, 2010. 496 с.

² Див.: Конен В. Театр и симфония. Москва : Музыка, 1974. С. 95–255.

– в темповому відношенні рок-балада – найчастіше повільна композиція. Діапазон позначень метроному зазвичай коливається від 40 до 70 ударів на хвилину¹;

– в часовому плані тривалість рок-балад може бути різною – від 2–2,5 до 8 хвилин, а подекуди і більше²;

– кількість строф у рок-баладах здебільшого варіюється від двох до шести, а подекуди і більше³;

– за типом інтонування рок-балади характеризуються оповідальною, дещо вільною (іноді імпровізаційною) манерою виконання.

Загальна схема композиції рок-балад будується за принципом поступового наростання-хвилі та, як правило, включає в себе наступні фази:

– вступ;

– перші строфи переважно на досить тихій динаміці (без залучення ударної групи та бас-гітари);

– на приспіві tutti, посилення динаміки;

– кульмінація (нерідко позначена введенням нового музичного матеріалу);

– імпровізаційний (інструментальний) епізод (брідж);

– тихе завершення.

Необхідно зазначити, що кожен рок-гурт має свої неповторні стильові ознаки та прийоми виконання рок-балад, які дозволяють майже безпрограшно відрізнити рок-балади того чи іншого виконавця буквально з перших нот. Наприклад, у легендарних The

¹ Led Zeppelin «Stairway to Heaven» – 48 ударів, «Queen» «Who Wants to Live Forever» – 68 ударів.

² Для порівняння, композиції у жанрі рок-н-рол також звучать від від 2,5 хвилин і довше (Рей Чарльз – «Hit the road Jack» – 3:37, Елвіс Преслі «Tutti Frutti» – 2:18) і т. д. Можемо відзначити, що часова протяжність є не стільки нормою для рок-балади, скільки ознакою стилю конкретних виконавців.

³ Тобто, це також не є принциповим моментом, проте, за рахунок повільного темпу, рок-балади, як правило, є більш протяжними за часом композиціями.

Beatles обов'язкове використання фортепіано, переважно мажорні, світлі рок-балади, відсутні вступні розділи («Hey, Jude», «I want you», «Yesterday»). У яскравих Aerosmith надзвичайно експресивні та емоційні кульмінації рок-балад, часто зі справжнім криком замість співу («Crazy», «I Don't Want To Miss A Thing»). У культових Led Zeppelin композиції досить протяжені за тривалістю («Since I've Been Loving You» – 7 хвилин 23 секунди, «Stairway to Heaven» – 8 хвилин), переважно спокійні, стримані.

В драматургічному відношенні рок-балада – це найчастіше за все кульмінація альбому і найпопулярніша його композиція. Наприклад, в альбомі гурту Scorpions «Love at First Sting» (1976) з дев'яти композицій найвідомішою є балада «Still loving you» (завершальна, кульмінаційна пісня альбому). В альбомі гурту Metallica «Black Album» (1991) з 12 композицій широко відомими є лише дві балади – № 4 «The Unforgiven» та № 8 «Nothing else matters».

Однією з ключових ознак рок-балади є її композиційна схема – вступний розділ¹, строфа² та брідж. Названі складові є характерною ознакою не лише для рок-балади, але й для рок-композицій взагалі, проте саме в умовах обраного жанру композиційні фази мають специфічне вирішення, сприяють хвилеподібному розвитку драматургії.

В даній статті зупинимось на специфічному, але водночас надзвичайно важливому розділі рок-балади – інструментальному бріджі. Для початку – визначення та трохи статистики.

Брідж (від англ. bridge – міст) – інструментальний перехід (переважно – соло гітари чи ударних), який найчастіше припадає на 2/3 твору і наявність якого відрізняє типові рок-композиції від вокальних жанрів поп-музики. Про важливу роль бріджу у рок-композиції свідчать численні рейтинги, присвячені кращим гітари-

¹ Вавшко І. Вступний розділ у композиції рок-балади // Київське музикознавство : зб. статей. Київ, 2016. Вип. 54. С. 210–218.

² Вавшко І. Строфа у композиції рок-балади // Мистецтвознавчі записки : зб. наук.праць. Київ : Міленіум, 2016. Вип. 29. С. 65–73.

стам та ударникам, а також окремим гітарним соло з конкретних рок-композицій. До прикладу, підбірка «Топ-100 гітаристів за версією Rolling Stones»¹, «10 кращих гітарних соло всіх часів»² або ж «100 кращих гітарних соло за версією журналу Guitar World» тощо. Важливо, що з 10 композицій у рейтингу «10 кращих гітарних соло», половина – бріджі з рок-балад. Сюди увійшли Led Zeppelin з безсумнівно еталонною композицією «Stairway To Heaven», Pink Floyd з психоделічною «Shine On You Crazy Diamond», Queen з культовою «Bohemian Rhapsody», Guns N'Roses з експресивною рок-баладою «Don't Cry» та Lynyrd Skynyrd з ліричною «Free Bird».

Проте, як існують рок-балади без вступу, так існують і рок-балади без бріджу. Наприклад, Aerosmith «I Don't Want To Miss a Thing», Scorpions «When The Smoke Is Going Down», Deep Purple «Soldier of Fortune» тощо. Але в даному випадку ми орієнтуємось не на винятки, а на переважну більшість зразків.

Аналіз типового бріджу розпочнемо з розгляду простору. Якщо у вступі до рок-балади перше, на що звертає увагу слухач, є тиша, що змушує сконцентруватись, налаштуватись на поглиблене сприйняття, то брідж занурює слухача у звичну для виражальної системи рок-музики сферу голосно. Як відомо, в рок-музиці відбулося «переакцентування елементів» музичної мови (А. Цукер). «На перший план в якості основних, що репрезентують жанр, виступили в ній ознаки "неспецифічні"»³. До них відносяться характер звучання, тембр та динаміка. Оскільки «неспецифічні» засоби музичної виразності утворюють інтонаційне ядро рок-музики, будь-які їх відмінності є важливим диференціюючим фактором. Зокрема, таким є співвідношення гучність/тиша.

¹ Див. про це: «Топ-100 гітаристов по версии журнала Rolling Stones». URL: <http://guitartime.ru/885/novyi-top-100-gitaristov-ot-rolling-stone-versiya-2011> (дата звернення: 25.07.2017).

² Див. про це: «10 лучших гитарных соло всех времен». URL: <http://friday.az/ru/blog.php?id=667> (дата звернення: 29.07.2017).

³ Див. про це: Цукер А. И рок, и симфония... Москва : Композитор, 1993. С. 76.

Гучність досягається завдяки великій ролі ударних, бас-гітари, форсованого звучання та чіткої ритміки, переважно швидких темпів. В якості жанрового начала тут виступає моторність¹, що є характерною, в першу чергу, для рок-н-ролу. Сюди ж варто додати певні гурти та стилі, творчість яких важко піддається арт-адаптації. Гучність та швидкий темп провокують до відповідної тілесної поведінки, зокрема, під час живих концертів – так званої «рубки» (екстатичних рухів головами зі специфічною зачіскою-хаером), підстрибування з піднятими вгору руками або ж відтворення хлопками заданої солістом ритмічної формули тощо.

Тиша передбачає наявність інших інструментальних вирішень (мелодія з гітарним супроводом в основі). Роль ударних мінімалізується, додаються інструменти, які не є притаманними рок-культурі – від поодиноких до симфонічного оркестру. Темпові показники, як правило, знаходяться в межах повільних та помірних. В якості жанрового начала у таких композиціях виступає пісенність, що передбачає також інший вид тілесної поведінки – погойдування з боку в бік. Основним жанром, домінантною ознакою якого виступають тиша та повільний темп, є саме рок-балада, притаманна таким стильовим відгалуженням рок-музики, як барокорок, інді-рок, арт-рок, поп-рок тощо. Отже, брідж в рок-баладі виступає репрезентантом полярної щодо домінантної виражальної сфери і тому сприймається зазвичай як яскрава, емоційна кульмінація усієї рок-балади, розвиток якої відбувається по наростаючій і саме у бріджі досягає свого апогею, у тому числі – завдяки інструментальному втіленню.

Для рок-балади брідж є моментом кардинальної зміни пріоритетів у порівнянні зі строфою, оскільки виключається чи не основний, головуючий її компонент – вокал. Це та частина компози-

¹ Див. про це: Скребков С. Художественные принципы музыкальных ститей. Москва: Музыка, 1973. С. 16–17. Психологічне співвідношення цих двох жанрових начал розглядає Р. Берберов (Берберов Р. «Эпическая поэма» Германа Гальнина. Эстетико-аналитические размышления: Исследование. Москва: Советский композитор, 1986. С.172).

ції, коли лідер – фронтмен на певний час поступається своєю позицією на користь інших учасників гурту (в основному – гітаристу, рідше – ударнику). Зазначимо, що загальна схема комунікації у рок-баладі налічує наступні пари: соліст–ансамбль, соліст–публіка, ансамбль–публіка. Саме остання названа пара актуалізується виключно при наявності бріджу, оскільки в інших розділах ключовою фігурою комунікації виступає фронтмен.

Типовий брідж у рок-баладі – розвинена партія (імпровізація, соло) гітари, інколи з підсиленням ударними та бас-гітарою. З одного боку, його можна охарактеризувати як своєрідний відпочинок від слів, від вокалу, а з іншого – брідж покликаний тримати слухача у заданому раніше тонусі, стані зосередженості, напруги та емоційного збудження водночас, але вже з підсиленням ефектом завдяки гучній динаміці. Існують і бріджі в ударних, але вони характерні для швидких, енергійних рок-композицій. Для рок-балади притаманні саме гітарні варіанти.

Зміна пріоритетів водночас спонукає до зміни типових функцій музикантів. Схема комунікації в бріджі може бути описана наступним чином.

Незважаючи на те, що на сцені присутні всі учасники гурту, за рахунок виключення партії голосу акценти змінюються. Фактично вокаліст на певний час стає публікою (слухачем), спостерігаючи за дійством на сцені. Схожа комунікативна ситуація була у вступі, де також був інструментальний початок без вокалу. Саме у бріджі, завдяки паузі у фронтмена, решта учасників колективу мають змогу продемонструвати свої професійні здібності.

Роль гітариста в рок-гурті є чи не основною після фронтмена. Тому такий розділ як брідж дає змогу гітаристу продемонструвати своє вміння. Яскравим прикладом може слугувати концертне виконання рок-балади «Love Of My Life» гурту Queen на концерті у Монреалі (1981), де партія гітари (Браян Мей) не менш важлива, ніж вокальний ряд. Саме під час бріджу соліст (завжди яскравий лідер Фредді Меркюрі) просто йде зі сцени, залишаючи в центрі

уваги тільки гітариста¹. Такі прийоми не є поширеними серед концертних виконань, але наочно демонструють значення інструментального бріджу для рок-композиції.

Зазвичай брідж припадає на точку золотого перетину і після нього ще звучить строфа чи приспів. Наприклад, в рок-баладі Брайана Адамса «Everything I Do» після бріджу звучить змінений приспів з поступовим затуханням динаміки. У славнозвісній «Nothing Else Matters» гурту Metallica після бріджу ще раз звучить перший куплет. Проте, є випадки, коли інструментальним розділом рок-балада завершується. До прикладу: Black Sabbath «You Won't Change Me», Scorpions «You and I» тощо.

Проаналізувавши ключові композиційні точки – початки та закінчення бріджів найвідоміших рок-балад, – визначаємо в них наступні принципи розвитку.

– Крешендуючий принцип. Особливо такі інструментальні переходи притаманні для живих концертів. Динаміка в таких бріджах коливається від *forte* до *fortissimo*. Наприклад, в рок-баладі Led Zeppelin «Stairway to Heaven» брідж, поступово підсилюючись, приводить до зовсім нового музичного матеріалу, який звучить дуже активно, динамічно, в порівнянні з основним емоційним тонутом твору. Крешендуючий принцип спостерігаємо у рок-баладах Nazareth «Where Are You Now», Deep Purple «Child In Time» та інших.

– Принцип *diminuendo*. До таких відносимо, наприклад, рок-баладу The Beatles «While My Guitar Gently Weeps», яка завершується невеличким, поступово затухаючим інструментальним фрагментом у виконанні гітари та струнних. В рок-баладі Metallica «The Unforgiven II» (існує три студійні версії цієї пісні) потужний, гучний брідж з повним набором рок-інструментів – гітара, бас-гітара, ударні раптово переривається спокійними переборами електрогітари, після яких вже звучить строфа з поступовим наростанням гучності.

¹ Див. відео з концерту: Queen «Love Of My Life» (Live Rock Montreal HD) URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SVPm5lgox78> (дата звернення: 25.07.2017).

Тривалість бріджу, як і вступу, також великою мірою залежить від стилістики гурту та професійних якостей гітариста. При цьому під час живого концерту, коли музиканти входять в кураж, бріджі можуть звучати по декілька хвилин. Щодо студійного запису, то окрім індивідуальних здібностей музиканта та стилістики гурту, варто врахувати технічний момент. Зазвичай альбом має конкретний хронометраж, тому це також враховується при створенні та запису рок-композицій. В аудіо-версіях бріджі зазвичай тривають в межах хвилини, не виходячи за рамки заданого метру.

Основою музичного матеріалу бріджу є матеріал усієї рок-балади. Фактурна формула, задана ще у вступі тут зникає, враховуючи те, що мелодична лінія переходить від вокаліста до гітариста.

Після бріджа, як правило, все йде на спад. Може прозвучати ще одна строфа, приспів на тихій динаміці з виключенням ударних, або ж після бріджу на коротких фразах-фрагментах з попереднього матеріалу завершується рок-балада.

Розглянемо, як втілюються бріджі в українській рок-музиці на прикладі творчості гурту Океан Ельзи (далі – ОЕ). У рок-баладах ОЕ зустрічаємо різноманітні види бріджів. Характерна ознака бріджів ОЕ – наявність вокальних вставок (тут позначилась імпровізаційна природа виконавського стилю С. Вакарчука та його лідерські позиції). Наприклад, в таких рок-баладах як «Дякую» – вокаліз на фоні електро, бас-гітари та ударних; в «Коли навколо ні душі» брідж – також вокаліз та його втора в партії фортепіано; в «Susy» – голос на фоні струнних. Є і більш традиційні бріджі: в рок-баладі «Ночі і дні» – соло акустичної гітари з невеличкими вкрапленнями партії ударних. В «Холодно» – п'ять разів повторений патерн акустичної гітари на фоні струнних та остинато малого барабана. В рок-баладі «Квітка» – соло електрогітари на фоні фактурної формули зі вступу (партія акустичної гітари), а також ударних.

Як і вступи, бріджі в рок-баладах ОЕ не відрізняються тривалою протягненістю в часі. Їх тривалість – від кількох секунд до півхвилини.

У студійних записах рок-балад ОЕ не знайдеться яскравих гітарних чи ударних соло. Така практика скоріше притаманна живим концертним виступам гурту, де немає обмежень в часі, однак є вільне поле для вияву творчого потенціалу учасників колективу.

Таким чином, підсумовуючи особливості поетики рок-балади, визначаємо, що рок-балада – синтетичне явище (слово-музика-дія), субжанровий феномен рок-музики як жанру, який може існувати в умовах різних рок-стилів. Цей жанр є досить гнучким, тому кожен гурт адаптує його для себе, зважаючи на специфіку творчості та стильову приналежність. Адаптація стосується усіх складових композиції жанру – вступної фази, строфи та інструментального бріджу. Останній покликаний не лише змінити ситуацію комунікації на сцені, але й посилити установку сприйняття, підкреслити кульмінаційну точку рок-балади, зрештою, продемонструвати виконавські вміння інструменталістів гурту. Не варто забувати, що навіть маючи сольну природу, рок-балада залишається продуктом всього рок-гурту, а не лише соліста. Бріджі на рівні з маркованим вступом яскраво демонструють неповторний саунд того чи іншого гурту, роблячи його впізнаваним. Саме інструментальний тип викладу дає змогу значно розширити діапазон мелодії, який у строфі досить обмежений через оповідальний тип викладу. В партії ж гітариста інтонації рок-балади отримують нове життя та свободу розвитку.

Аналіз поетики жанру рок-балади – одне з важливих завдань сучасного академічного музикознавства; розширюючи свій об'єкт за рахунок залучення нових інтонаційних практик та досліджуючи їх академічним інструментарієм, воно вкотре підтверджує свою відповідність викликам сучасної культури.

Список використаної літератури та джерел

1. Берберов Р. «Эпическая поэма» Германа Гальнина. Эстетико-аналитические размышления : исследование. Москва : Сов. композитор, 1986. 392 с.

2. Вавшко І. Вступний розділ у композиції рок-балади // Київське музикознавство : зб. статей. Київ, 2016. Вип. 54. С. 210–218.
3. Вавшко І. Строфа у композиції рок-балади // Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. Київ : Міленіум, 2016. Вип. 29. С. 65–73.
4. Жолковский А. Осторожно, треножник! Москва : Время, 2010. 496 с.
5. Мейлер Б. Поетика // Енциклопедія постмодернізму. Київ : Основи, 2003. С. 314–315.
6. Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей. Москва : Музыка, 1973. 446 с.
7. Цукер А. И рок, и симфония... Москва : Композитор, 1993. 301 с.
8. Чекан Ю. Интонаційний образ світу : монографія. Київ : Логос, 2009. 227 с.

Електронні ресурси

1. «25 краших рок-балад за версією каналу VH1». URL: http://www.vh1.com/shows/the_greatest/series.jhtml (дата звернення: 26.07.2017).
2. «100 лучших рок-баллад по версии журнала Classic Rock». URL: <http://nmm.me/blogs/obraz01/100-luchshih-rok-ballad-po-versii-zhurnala-classic-rock-2012-flac/> (дата звернення: 27.07.2017).
3. «10 лучших рок-баллад по версии журнала Rolling Stones» URL: <http://bloggarolla.ru/2011/07/10-luchshih-rok-ballad-po-versii.html> (дата звернення: 23.06.2017).
4. «Топ-100 гитаристов по версии журнала Rolling Stones». URL: <http://guitartime.ru/885/novy-top-100-gitaristov-ot-rolling-stone-versiya-2011> (дата звернення: 25.07.2017).
5. «10 лучших гитарных соло всех времен». URL: <http://friday.az/ru/blog.php?id=667> (дата звернення: 29.07.2017).
6. Queen «Love Of My Life» (Live Rock Montreal HD) URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SVPm5lgox78> (дата звернення: 25.07.2017).

References

1. Berberov, R. (1986). «Epicheskaya poema» Germana Galyinina. Estetiko-analiticheskie razmyishleniya: issledovanie [«Epic poem» of Herman Halynin. Aesthetic and analytic considerations]. Moscow: Sov. Kompozitor, 392 [in Russian].
2. Vavshko, I. (2016). Vstupnyy rozdil u kompozytsiyi rok-balady [Introductory chapter in the composition of rock-ballad]. Kyiv: ke muzykoznavstvo, 54, 210-218 [in Ukrainian].
3. Vavshko, I. (2016). Strofa u kompozytsiyi rok-balady [Verse in the composition of rock ballad]. Mystetstvoznavchi zapysky, 29, 65-73 [in Ukrainian].
4. Zholkovskiy, A. (2010). Ostorozhno, trenozhnik! [Careful, tripod!]. Moscow: Vremia, 496 [in Russian].
5. Meiler, B. (2003). Poetyka [Poetics]. Entsyklopediya postmodernizmu. Kyiv: Osnovy, 314-315 [in Russian].
6. Skrebkov, S. (1973). Hudozhestvennyie printsypy muzykalnyih stiley [Artistic principles of musical styles]. Moscow: Muzyka, 446 [in Ukrainian].
7. Tsuker, A. (1993). I rok, i simfoniya [Rock and symphony]. Moscow: Kompozitor, 301 [in Russian].
8. Chekan, Yu. (2009). Intonatsiynny obraz svitu [The intonational image of the world]. Kyiv: Lohos, 227 [in Ukrainian].

Online references

1. 25 greatest rock-ballads according to VH1. Available at: http://www.vh1.com/shows/the_greatest/series.jhtml
2. 100 greatest rock-ballads according to Classick Rock. Available at: <http://nnm.me/blogs/obraz01/100-luchshih-rok-ballad-po-versii-zhurnala-classic-rock-2012-flac/>
3. 10 greatest rock-ballads according to Rolling Stones. Available at: <http://bloggarolla.ru/2011/07/10-luchshih-rok-ballad-po-versii.html>
4. Top-100 greatest guitar players according to Rolling Stones. Available at: <http://guitartime.ru/885/novyi-top-100-gitaristov-ot-rolling-stone-versiya-2011>

5. 10 greatest guitar solos of all times. Available at: <http://friday.az/ru/blog.php?id=667>

6. Queen «Love Of My Life» (Live Rock Montreal HD). Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=SVPm5lgox78>

Вавшко И. В. Бридж в композиции рок-баллады. Анализируется рок-баллада как синтетическое явление – распространенный, но малоисследованный феномен в жанровой системе рок-музыки. Рассматривается поэтика жанра (на предмет исследования приемов, техники творчества, способов создания художественного объекта), опираясь на концепции В. Проппа, В. Конен, А. Жолковского. С ориентацией на лучшие западноевропейские образцы жанра, определен ряд характерных признаков рок-баллады в темповом отношении, временном плане, количестве строф-куплетов, интонационном воплощении и т. д. Приводится типичная композиционная схема рок-баллады, включающая в себя вступительную фазу, строфу и бридж. В центре исследования важный раздел рок-баллады – бридж (инструментальный переход в партии гитары или ударных, который чаще всего приходится на 2/3 произведения). Структура бриджа рок-баллады анализируется с опорой на триаду «пространство-движение-время». Рассматриваются пространственные условия исполнения бриджей, функции участников коммуникации, их количество и характер общения во время выступления. Проанализировав начало и конец бриджей самых известных рок-баллад, определяем в них характерные принципы развития (по нарастающей и по убывающей), типичную продолжительность и музыкальный материал, напрямую зависящий от стилистики группы и профессиональных качеств инструменталистов. Анализируется воплощение бриджа в украинской рок-музыке на примере творчества группы «Океан Эльзы».

Ключевые слова: жанр, рок, рок-баллада, бридж, рок-концерт.

Vavshko I. Bridge in the composition of rock-ballad. The rock ballad is analyzed as a synthetic phenomenon - a widespread but scantily-

studied phenomenon in the genre system of rock music. The poetics of the genre is considered (with a view on the survey and creativity techniques, ways of creating an artistic object), basing on the concepts of V. Propp, V. Konen, A. Zholkovsky. With a focus on the best Western European samples of the genre, are pointed out a number of characteristic features of the rock ballad in the tempo, temporal, number of stanzas, couplets, intonational incarnations, etc. A typical composition scheme of a rock ballad is presented, which includes the introductory phase, stanza and bridge. In the center of the study is an important section of rock-rock ballads - bridge (instrumental transition to guitar or percussion, which is usually 2/3 of the work). The structure of the bridge of the rock ballad is analyzed with reliance on the triad "space-movement-time". The spatial conditions of the performance of the bridges, the functions of the participants in communication, their number and character of communication during the performance are considered. Having analyzed the beginning and the end of the bridges of the most famous rock ballads, we defined their characteristic principles of development (increasing and decreasing), the typical duration and musical material, which directly depends on the style of the group and the professional qualities of the instrumentalists. The embodiment of the bridge in Ukrainian rock music is analyzed on the example of the artwork of the group "Okean Elzy".

Keywords: genre, rock, rock-ballad, bridge, rock concert.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2017 р.